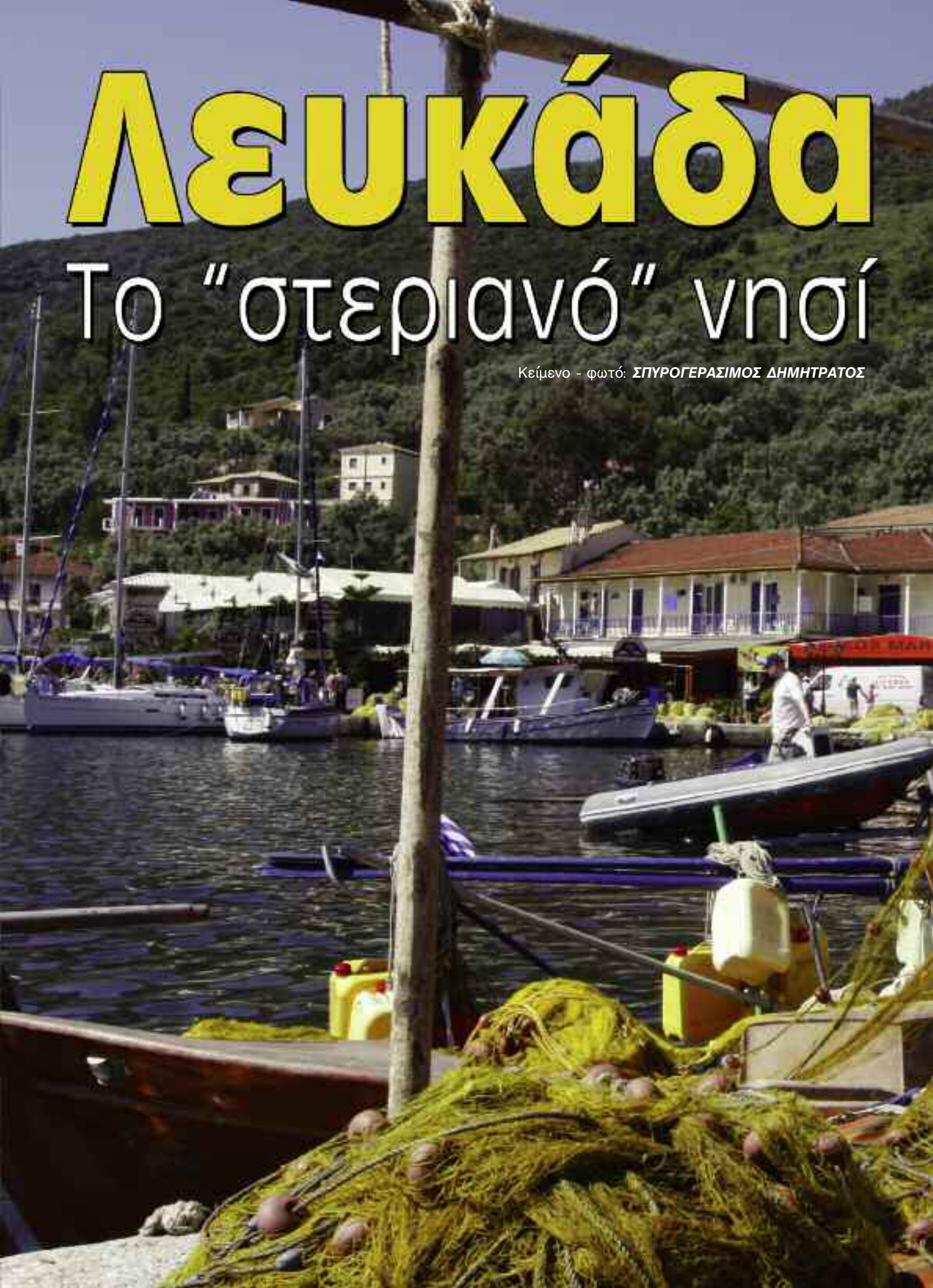

Λευκάδα

Το "στεριανό" νησί

Κείμενο - φωτό: ΣΠΥΡΟΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΤΟΣ

*Στα Σύβοτα η ζωή κυλά
σε ήρεμους ρυθμούς.*

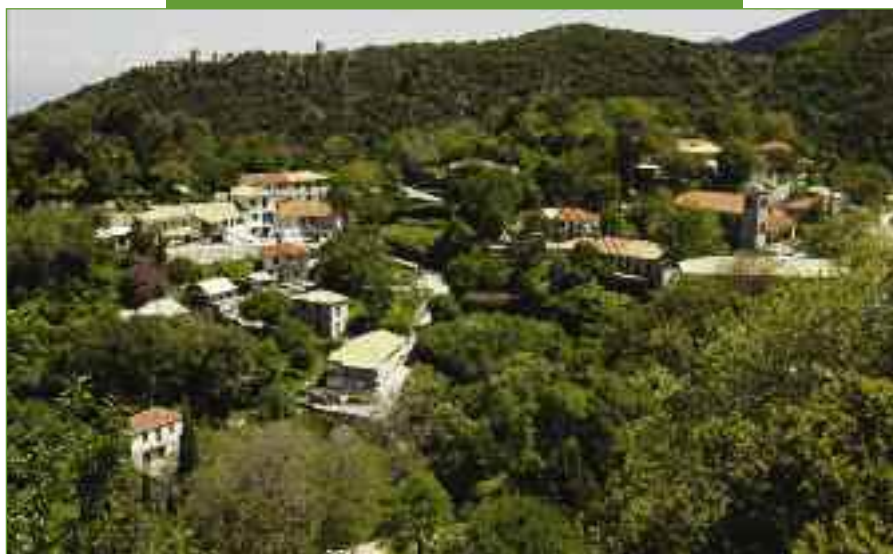
Μια λωρίδα θάλασσας που δεν ξεπερνά σε πλάτος τα 25 μέτρα έρχεται να χαρίσει στη Λευκάδα την ονομασία νησί και να προσθέσει άλλο ένα στολίδι στα νερά του Ιονίου. Από τα νερά της λιμνοθάλασσας που σχηματίζεται στα βόρεια μέχρι τη νότια κατάληξη του νησιού, στο Ακρωτήριο Λευκάτα, ξεδιπλώνεται ένα τοπίο απaráμιλλης φυσικής ομορφιάς.

Η καταπράσινη ορεινή ενδοχώρα σμίγει με απέραντες αμμώδεις παραλίες αλλά και με απόκρημνες ακτές δημιουργώντας παραδεισένιες εικόνες.

Άλλοτε το νησί ενωνόταν με την ακτή της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, μάλιστα συγγραφείς όπως ο Στράβωνας και ο Παισαίνιος αναφέρουν τη Λευκάδα ως χερσόνησο που συνδεόταν με την Ακαρνανία διά ισθμού. Σύμφωνα με μαρτυρίες οι Κορίνθιοι όταν τον 7ο αιώνα π.Χ. κατέλαβαν τη Λευκάδα έκοψαν τον Ισθμό και έτσι μετέβαλαν τη χερσόνησο σε νησί. Ανέκαθεν λοιπόν υπήρχε ένα στενό πέρασμα στο βορειο-ανατολικό μέρος του νησιού που επικοινωνούσε με την ηπειρωτική Ελλάδα. Γι' αυτό και κτίστηκε εκεί φρούριο, με σκοπό να προστατεύει το νησί από επιδρομές. Το κάστρο που σώζεται μέχρι τις μέρες μας λέγεται «Της Αγίας Μαύρας». Είναι φράγκικο και ο αρχικός πυρήνας του είναι το 13ο αιώνα. Το 1204 το νησί ενσωματώθηκε στο Δεσποτάτο της Ηπείρου και το 1294 ο Δεσπότης Νικηφόρος Α΄ πάντρεψε την κόρη του Μαρία με τον Ιωάννη Α΄ Οροίνι, δίνοντάς της για προίκα τη Λευκάδα. Έτσι ο Ιωάννης Α΄ έχτισε τον πυρήνα του κάστρου, που αποτελεί σήμερα ζωντανό κομμάτι της ιστορίας του νησιού. Ο Κάρολος Α΄ Τόκκος το μεγάλωσε αργότερα κτίζοντας δεύτερους τοίχους παράλληλους στις εξωτερικές πλευρές του φρουρίου. Όμως το φρούριο δεν έμεινε παρά πολύ στην κυριότητα των Τόκκων. Το 1479 ο τουρκικός στόλος κατέλαβε το νησί, όμως γύρω στα 1500 περνά προσωρινά στη βενετική κυριαρχία. Μέχρι το 1810, που οι Άγγλοι την ενσωματώνουν στο κράτος των Ιονίων Νήσων, η Λευκάδα γνώρισε πολλούς «προστάτες». Την Άνοιξη του 1864 μέσα σε λαμπρή τελετή τελείωσε η αγγλική προστασία του νησιού και των Επτανήσων με την προσάρτησή τους στη μητέρα Ελλάδα.

Η παραλιακή διαδρομή στην πρωτεύουσα

Εγκλουβή. Σε υψόμετρο 730μ. ονομαστή για τις φακές της.

**Χαρακτηριστικό
λευκαδίτικο σπίτι
σε σοκάκι της πόλης**

**Διάσπαρτα τα εκκλησάκια
σ' όλο το νησί.**

Ο ελαιώνας και η πόλη της Λευκάδας.

Μπροστά από το Νυδρί απλώνονται καταπράσινα νησάκια. Η Μαδουρή, ο Σκορπιός, η Σπάρτη, το Σκορπίδι, το Μεγανήσι.

Λευκαδίτικα κεντήματα.

Μέσα στο κάστρο υπάρχει το εκκλησάκι της Αγίας Μαύρας, ό,τι απέμεινε από μοναστήρι που είχε κτίσει η Ελένη Παλαιολογίνα, μητέρα του Κωνσταντίνου ΙΑ΄ Παλαιολόγου, του τελευταίου αυτοκράτορα του Βυζαντίου. Ήταν κόρη του ηγεμόνα των Σέρβων Δραγάση. Αυτή, μετά την άλωση, μαζί με τον ιστορικό Γεώργιο Φραντζή ταξιδεύοντας με καράβι φεύγοντας μακριά από τους Τούρκους έπεσαν κοντά στην Κέρκυρα σε φοβερή καταιγίδα. Το πλοίο παρασύρθηκε στη Λευκάδα, τη μέρα που γιορταζόταν στο νησί η μνήμη της Αγίας Μαύρας. Η Ελένη Δραγάση Παλαιολογίνα θεώρησε καλό, τιμώντας την Αγία να κτίσει μοναστήρι στο κάστρο και η ίδια να μονάσει με το όνομα Υπομονή μέχρι το τέλος της ζωής της. Έτσι έγινε αιτία να γίνει το νησί γνωστό στους Ευρωπαίους μόνο με την ονομασία της Αγίας Μαύρας.

Δίπλα στο δρόμο που ενώνει την πλωτή γέφυρα με την πόλη της Λευκάδας απλώνεται η λιμνοθάλασσα. Ένας από τους πιο αξιόλογους υγροβιότοπους του Ιονίου που προστατεύεται από τη συνθήκη του Ramsar. Φιλοξενεί, ιδιαίτερα τους χειμερινούς μήνες, μεγάλο αριθμό ερωδιών, αγριόπαπιων και αγριόχηνων. Ζωή στην περιοχή δίνει ένα ιχθυοτροφείο (βάρι) που εκτρέφει τσιπούρες και κεφάλους. Βορειότερα η κυκλική γραμμή της αμμουδιάς της Γύπας με τους τέσσερις ανεμόμυλους να στέκουν ακόμη όρθιοι, από τους δώδεκα που υπήρχαν. Οι περισσότεροι είχαν ρωσικά ονόματα και μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα άλεθαν ποσότητες σιταριού, πολλές από τις οποίες έρχονταν από τη Ρωσία.

Η πρωτεύουσα με παλιά και σύγχρονα κτίρια εντυπωσιάζει τον επισκέπτη. Μονώροφα και διώροφα σπίτια, αντιπροσωπευτικά δείγματα εξαιρετικής αντισεισμικής κατασκευής βαμμένα με ζωηρά χρώματα στολίζουν τα στενά σοκάκια της πόλης. Αρκετά σπίτια είναι και σήμε-

Δίπλα στον Άγιο Νικήτα η παραλία Κάθισμα.

ρα ακόμη ξύλινα, λόγω του σεισμοπαθούς εδάφους της Πλακόστρωτοι πεζόδρομοι, πλατείες και εκκλησίες με ενετικές επιδράσεις συμπληρώνουν την όμορφη εικόνα. Η Λευκάδα μασιζείται από τους σεισμούς, όπως ο ισχυρότατος του 1825, επί αγγλικής κατοχής, που ερείπωσε την πόλη. Από τους καταστρεπτικούς σεισμούς που έχουν χτυπήσει το νησί ευτυχώς μένουν ανέπαφες οι εκκλησίες. Έτσι όπως γράφει ο Ηλίας Βενέζης στο βιβλίο του «Στις ελληνικές θάλασσες» μπορούμε να χαρούμε την τέχνη των άσπρων τέμπλων, τις εικόνες των Δοξαράδων, του Κουτούζη, του Γαζή. Για μας που ερχόμαστε απ' το Αιγαίο χρειάζεται κάποια μήση, μια προετομασία ψυχική, για να αποδεχτούμε στους χώρους της ορθοδοξίας τόση επίδραση της ιταλικής Αναγέννησης. Ό,τι είναι εδώ πιο συγκινητικό είναι ο

αγώνας που κάνει το πνεύμα του Βυζαντίου ν' αντιμετωπηθεί με την εισβολή του δυτικού πνεύματος.

Ο Άγιος Σπυρίδωνας στην κεντρική πλατεία, ο Άγιος Νικόλαος με το πανέμορφο ξυλόγλυπτο τέμπλο του, η εκκλησία του Παντοκράτορα έχουν δεχτεί χαρακτηριστικά την επίδραση της Δύσης.

Περπατώντας στα καντούνια της πόλης συναντάς το μικρό ιδιωτικό μουσείο του φωνόγραφου. Αξίζει να χαζέψεις τα σπάνια πια εκθέματά του. Εκεί όμως, που αξίζει να σταθεί κάποιος περισσότερο χρόνο είναι στο Αρχαιολογικό Μουσείο Λευκάδας. Μπροστά στα αρχαιολογικά ευρήματα ξεδιπλώνεται η πανάρχαια ιστορία του νησιού. Τα ευρήματα περιλαμβάνουν μια μεγάλη περίοδο. Από την Παλαιολιθική εποχή μέχρι τη Ρωμαϊκρατία.

Το Πόρτο Κασίκι. Η φύση ζωγραφίζει.

Δρυμώνας. Ένα χωριό που ξεχωρίζει στα ορεινά για την αρχιτεκτονική του.

Η Βασιλική διατηρεί τη γραφικότητά της, αν και έχει μεγάλη τουριστική ανάπτυξη.

Το κάστρο της Αγίας Μαύρας.

Μεταξύ των άλλων εκτίθενται ευρήματα από τη Χοιροσπηλιά του Εύγηρου και τους τάφους στο Νυδρί από ανασκαφές που πραγματοποίησε ο Γερμανός αρχαιολόγος Γουλιέλμος Ντέρηφελντ. Αναζητώντας την Ομηρική Ιθάκη ο Ντέρηφελντ την ταυτίζει με τη Νήρικα. Κυκλώπεια τείχη αρχίζουν από ένα ύψωμα και φτάνουν στην παραλία και περιστοιχίζουν έκταση μεγαλύτερη της σημερινής πρωτεύουσας. Η περιήγηση στο νησί ξεκινά από την ανατολική του πλευρά που γενικά χαρακτηρίζεται ήπια και γαλήνια. Ήρεμες αμμουδιές, ήσυχοι όρμοι και το καταπράσινο ακρωτήριο της Αγίας Κυριακής προσελκύουν χιλιάδες επισκέπτες το καλοκαίρι. Διάσημα θέρετρα, όπως η Λυγιά, η Νικιάνα, το Νυδρί, το Βλυχό και το Γένη δεσπόζουν στις ανατολικές ακτές κάτω από τις βαθύσκοιες πλαγιές της Λευκάδας. Τοπίο μο-

ναδικής φυσικής ομορφιάς αποτελούν οι καταρράκτες και το φαράγγι στο Δημοσάρι κοντά στο Νυδρί.

Μια ξεχωριστή δροσερή τοποθεσία με τους καταρράκτες να δημιουργούν μικρές λίμνες και τα τεράστια πλατάνια να ιακιδώνουν το μέρος προσφέρει στους λάτρεις της φύσης ανεπανάληπτες εικόνες.

Απέναντι από το κοσμοπολίτικο και πολύβουο Νυδρί σκορπίζονται η Μαδουρή του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, ο Σκορπιός του Βνάση, το Σκορπίδι, το Μεγανήσι και άλλα μικρότερα νησιά. Πληθυσμικά σε πρασινάδα, ήρεμη και άγρια που καθώς πέφτει κάθετη προς τη θάλασσα, δίνει στα νερά ολόγυρα ένα λαμπερό σκιερό χρώμα. Η ομορφιά των νησιών αυτών δεν περιγράφεται. Είναι μια ζωντανή ζωγραφική, μια σύνθεση του φυσικού και του θαλασσινού στοιχείου.

Νοτιότερα χτισμένος αμφιθεατρικά σε πλαγιά κρύβεται ο Πόρος με την παραλία του Μικρού Γιαλού. Ενώ δίπλα έρχεται να προσθέσει μια ξεχωριστή πινελιά της φύσης ένα θαυμάσιο φιόρδ. Στην αγκαλιά του είναι χτισμένα τα Σύβοτα. Ψαροχώρι μέχρι σήμερα με ιδιαίτερη τουριστική κίνηση πνιγμένο μέσα στις ελιές. Ιδανικό αγκυροβόλι για όσους κάνουν διακοπές με σκάφος.

Σ' έναν κλειστό όρμο η Βασιλική προσελκύει μεγάλο αριθμό παραθεριστών. Οι τοπικοί άνεμοι που σχεδόν καθημερινά πνέουν στην περιοχή έχουν βοηθήσει να εξελιχθεί η παραλία της Βασιλικής σε τόπο συνάντησης αθλητών από όλο τον κόσμο και ανήκει τα τελευταία χρόνια στις καλύτερες παραλίες για ιστιοσανίδα.

Η δυτική πλευρά του νησιού έχει εντελώς διαφορετική όψη. Εδώ, λόγω των κατακρημνίσεων, το τοπίο είναι άγριο και επιβλητικό με απότομους βράχους να καταλήγουν στο απέραντο μπλε του Ιονίου. Και εδώ οι

γεωλογικοί σχηματισμοί καλύπτονται από δέντρα, όπως πεύκα, ελιές, κυπαρίσσια, αγριοκουτσουπιές και ποικιλία μεσογειακών θάμνων. Πρωταγωνιστές οι παραλίες: Κάθισμα, Εγκρεμνοί, Πόρτο Καταίκι. Συγκαταλέγονται στις ομορφότερες αμμουδιές της Μεσογείου. Καθεμιά με τις ιδιαιτερότητές της διαφημίζουν τη Λευκάδα στα πέρατα του κόσμου.

Η ορεινή ενδοχώρα με χωριά που διατηρούν τον παραδοσιακό χαρακτήρα τους πνιγμένα στο πράσινο στεφανώνει την ακτογραμμή του νησιού. Επαρχιακός δρόμος συνδέει όμορφα κεφαλοχώρια, που κάποια από αυτά βρίσκονται σε υψόμετρο μεγαλύτερο των 500 μέτρων, αν και η Ελάτη, το ψηλότερο βουνό, έχει υψόμετρο 1158 μέτρα. Λαζαράτα, Δρυμώνας, Εξάνθεια, Καρού, Βουκερή και Εγκλουβή ξεχωρίζουν για την αρχιτεκτονική τους, το φυσικό ανάγλυφο, την αρχοντιά και τη μαγευτική θέα που έχουν κάποια στο Ιόνιο. Η Εγκλουβή είναι ονομαστή για την περίφημη φακή της, που καλλιεργείται σε οροπέδιο πάνω από τον οικισμό προς το εξωκλήσι του Προφήτη Ηλία. Μάλιστα από το ύψωμα αυτό η θέα προς το Νυδρί και τα νησιά που απλώνονται μπροστά του είναι ανεπανάληπτη. Στην Καρού γύρω από την τεράστια πλατεία με τα πλατάνια λειτουργούν διάφορα καταστήματα. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα μαγαζιά που εκθέτουν κεντήματα τοπικής βελονιάς.

Το καλοκαίρι πραγματοποιούνται πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις και τυχερός είναι αυτός που θα παρακολουθήσει αναπαράσταση λευκαδίτικου γάμου. Η Λευκάδα εξακολουθεί να έχει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά. Κορυφαίες εκδηλώσεις είναι οι Γιορτές Λόγου και Τέχνης, καθώς και το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ. Πατρίδα πολλών ανθρώπων των γραμμάτων και των τεχνών. Παιδιά της ο Άγγελος Σικελιανός, ο Αριστοτέλης Βαλαωρίτης και ο εθνικός ποιητής της Ιαπωνίας Λευκάδος Χερν, που έζησε στην Ιαπωνία ως Γιακούμο Κοϊζούμι.